

BLOEMENSTOETEN TE SINT-NIKLAAS

KRONIEK

- Oktober 1919** In talrijke Belgische gemeenten wordt het einde van de Eerste Wereldoorlog feestelijk herdacht. Het Sint-Niklase stadsbestuur organiseert een vaderlandse stoet. Deze optocht is samengesteld '*uit groepen en wagens der verschillende maatschappijen en scholen, ter ere van onze soldaten, onze gedeporteerden en onze spioenen*'. Vijf symbolische bloemenwagens, samengesteld door stedelijke en aangenomen scholen, openen de druk bijgewoonde manifestatie: *De Bloemtuilen* (zinnebeeld van de viering); *De Vergeet-mij-nietjes* (gedenkenis); *De Witte Roozen* (onschuldige jeugd); *De Kolle- en Korenbloemen* (arbeid) en *De Roode Rozen* (fierheid).
- 1928** Het nakende honderdjarig jubileum van het Koninkrijk België wordt door het Koninklijk Verbond der Hofbouwmaatschappijen aangegrepen om overal te lande bebloemingsacties te bevorderen. Een plaatselijk comité, geleid door burgemeester Michaël De Smedt, port de Sint-Niklazenaars aan om hun hoven, gevels en vensters floraal op te smukken en deel te nemen aan prijskampen en tentoonstellingen in 1930.
- 27 juli 1930** Onder grote belangstelling trekt een eeuwfeeststoet door de stad. De publieke oproep om enthousiast mee te vieren kent groot succes. Niet minder dan 370 personen of groeperingen hebben zich ingeschreven voor de festiviteiten. Het stadsbestuur heeft gratis planten, bloemen en zaden ter beschikking gesteld om woningen en straten op te fleuren. Geraniums, lobelia's, petunia's en ageratums vinden gretig aftrek. Wie een versierd rijtuig of een praalwagen heeft gerealiseerd, kan rekenen op een subsidie van 800 frank. Deelnemende muziekkorpsen krijgen 500 frank. Defilerende verenigingen of groepen hebben recht op een toelage van 400 frank. De Verenigde Veloclub, het Nationaal Verbond der Oorlogsverminkten en de Handboogmaatschappij *Les Gens sans Peur* hebben zich onder meer ingespannen om een kunstig versierde wagen te vervaardigen, net als diverse particulieren, zoals juffrouw Van Acker, Paul Peeters en Henri De Wolf.
- 7 augustus 1938** Onder de stuwende kracht van Edmond De Meulenaer, schepen van Middenstand, wordt na acht jaar opnieuw een bloemencorso georganiseerd, met als motto *Volksverheffing door Bloemen*. Drie comités werken hiervoor samen. Het *Inrichtend Komiteit*, met vertegenwoordigers van de Koninklijke Tuinbouwmaatschappij, de Vereniging der Bloemisten, de Bloemisten- en Boomkwekersgilde van Sint-Niklaas, het Werk van den Akker en de Kamer van Koophandel, wordt ondersteund door een

Financiën Komiteit en een *Stedelijk Feestkomiteit*. De bevolking kan steunkaarten van verschillende prijzen aankopen. Lokale handelaars worden aangemaand om een milde bijdrage over te schrijven op postrekening 1956. Wie met een reclamewagen rijdt in de stoet, moet hiervoor 50 frank betalen.

Een zes koppige jury, met een kunstschilder, een schooldirecteur, een bloemenkweker en bloemenbinders van buiten Sint-Niklaas is aangesteld om de corsodeelnemers te beoordelen. Er is een prijzenpot van 17.000 frank beschikbaar. De stoet brengt een afwisselend spektakel van *'reuzen, gekostumeerde groepen, muziekmaatschappijen, weelderijtuigen, bebloemde praalwagens, reklaamwagens'*. De thema's van de wagens variëren eveneens: *Den Bloemkorf, Koninklijk Rijtuig uit de 19de eeuw, Guido Gezelle en de Bloemen, Hulde aan de Familie door de Volkstuin, Hoop in de Toekomst*, enzovoort. De mooie zomerdag wordt om 20.30 u sfeervol afgerond met een buitengewoon concert in de verlichte kiosk van het Stationsplein.

23 juli 1939

Gesterkt door de geslaagde editie van het vorige jaar heeft de stedelijke feestcommissie haar ambities verder uitgebreid. Zij heeft beslist om de stoet aan te vullen met een zomercavalcade, die de toeristische aantrekkingskracht van het evenement moet verhogen: *"De Cavalcade en Bloemenstoet moet voor Sint-Niklaas de Grootte dag worden die elk jaar duizenden vreemdelingen naar onze stad lokken zal, handel en nering ten bate. Als alle onze stadsgenoten maar eendrachtig willen, dan zal dit schoone doel spoedig bereikt worden."* De commissie betreurt evenwel de gebrekkige financiële steun van de bevolking, die *'verre van aanmoedigend is'*. Zij verwacht vooral een fikser bijdrage van de handelaars en de middenklasse, die het initiatief meer dan de boeren, ambachtslieden of arbeiders behoren te ondersteunen.

Een opmerkelijke verandering in de opbouw van de stoet is de splitsing in een reclamegedeelte en het eigenlijke corso. De ordehandhaving is niet meer toevertrouwd aan de scouts, maar aan personeelsleden van de stad. Na de uitreiking van de prijzen en premies in het stadhuis, vindt op de Grote Markt een danswedstrijd plaats. Bij zijn evaluatie van de manifestatie is het stadsbestuur opnieuw niet zo gelukkig met de inzet en medewerking van de Sint-Niklase inwoners.

1 september 1939

Enkele weken na de bloemenstoet wordt de internationale toestand grimmig en bedreigend. De Duitse rijkskanselier Adolf Hitler valt met een drogreden Polen binnen. Frankrijk en Groot-Brittannië geven hun hoop op een overeenkomst met Duitsland op. Zij verklaren twee dagen later de oorlog aan Duitsland. België houdt vast aan zijn neutrale buitenlandse

koers. De Tweede Wereldoorlog is gestart. Het duurt echter nog maanden voor de vijandelijkheden effectief uitbreken in West-Europa. In beide kampen wordt de strijd voorbereid. De productie van wapens en militair materieel draait op volle toeren. Honderden Sint-Niklase mannen worden gemobiliseerd. Het stadsbestuur neemt de zaken au sérieux. Burgemeester Hendrik Heyman laat in oktober 1939 affiches verspreiden om de verkoop van gasmaskers aan te moedigen. Aanplakbiljetten maken de bevolking attent op openbare schuilplaatsen en hulpposten.

Mei 1940

Op 10 mei om 4 uur is het zover. Een opgewonden Vlaamse reporter meldt in het radiojournaal: *“Deze nacht hebben de luchtmacht en de landmacht van Duitsland een aanval ingezet op Nederland. Nederland verdedigt zich met alle kracht tegen de Duitse aanval. Een Duitse aanval schijnt ook te zijn gericht tegen het Groothertogdom Luxemburg. Daarenboven zijn er sommige aanvallende bewegingen van de Duitse luchtmacht losgebrosen tegen Belgische vliegvelden.”* Havens, vliegvelden, spoorlijnen en andere strategische doelwitten van Friesland tot Midden-Frankrijk worden gebombardeerd. In de meidagen van 1940 vallen tientallen dodelijke slachtoffers door Duitse luchtaanvallen op de Sint-Niklase binnenstad. Op 20 mei trekken de eerste Duitse troepen door Sint-Niklaas op weg naar de kust. In gesloten gelederen en zingend gaan zij via de Plezantstraat naar Sint-Pauwels. De Duitse kommandant brengt zijn hoofdkwartier onder in het herenhuis van textielabrikant Edmond Meert in de Stationsstraat. De bezetting maakt een einde aan de vrijheid, veroorzaakt armoede en ontbering en brengt grote maatschappelijke spanningen met zich mee. Het duurt jaren voor er weer sprake is van een nieuwe bloemenstoet.

1 augustus 1948

Negen jaar na het vorige corso zet het Stedelijk Feestkomitee, onder het voorzitterschap van schepen Albert Vermaere, de eerste naoorlogse stoet op het getouw. Gemeenteraadslid Jean De Niel is verantwoordelijk voor het cavalcadegebeuren. Voormalig raadslid Alfons Pincé is belast met de financiën en de propaganda. Het herschikte team laat zich inspireren door de doelstellingen van zijn voorgangers: *“ [...] handel en nering doen prospereren en aldus bekendheid geven aan de stad, het bloemenverbruik aanmoedigen en wat poëzie brengen aan onze industriestad. Inzake opvatting van de stoet houden wij vast aan de traditie van Sint-Niklaas: een stoet moet technisch volmaakt zijn (constructie van de wagens, keuze van de bloemen...). Maar een stoet moet ook leven, d.i. Vlaamse leute en Wase hartelijkheid ten toon spreiden (de atmosfeer van kermis en foor). Dit stelt bijna ongelooflijke eisen: plannen maken, grondstoffen bijeenbrengen, groepen opvissen, propaganda voeren, finanties verzamelen. De dag van de*

stoet: het opdienen van wat maandenlang in de keuken werd gereed gemaakt.”

De ingrediënten van de vorige stoeten blijven behouden: thematische wagens en deelneming van muzikensembles, carnavals- en animatiegroeperingen. De versierde wagens dragen namen als *Ons Streven, Hulde aan de Boerenkrijg, Huiselijk Geluk en Welstand door Volkstuinen, De Bloemenkoningin Flora* en *Verheerlijking van België*. Het Rode Kruis levert voor het eerst zijn medewerking. De stoet wordt 's avonds besloten door een apotheose op de Grote Markt. De praalwagens worden er opgesteld, terwijl de Koninklijke Harmonie Excelsior concerteert.

7 augustus 1949 Een drieledig concept wordt voortaan gehanteerd voor de corso's. Na de cavalcade volgt een reclamestoet. De prachtige processie van weelderig getooide bloemenwagens vormt de grootse finale van de zomerse zondag. Tien lokale verenigingen, zoals de Turnkring Kracht en Geduld, de Christoffelvrienden en de Koninklijke Harmonie De Kunstvrienden, paraderen samen met tien groepen uit Vlaamse steden of gemeenten. Opvallende gezelschappen zijn de Merchtemse Steltenlopers, de Verenigde O Gusten uit Ledeberg, de Ware Gilles uit Aalst en de Volendammers uit Gent. In de reclamestoet rijden honderd auto's van 25 verschillende firma's.

6 augustus 1950 De belangstelling voor de jaarlijkse bloemenstoet groeit zienderogen. Naar schatting 80.000 toeschouwers zoeken een interessant plaatsje nabij de Grote Markt of langs het 9 km lange parcours. Dat is meer dan een verdubbeling van het bezoekersaantal van 1948, dat op circa 30.000 personen is geraamd. Het feestcomité heeft alweer enkele pittige cavalcadegroepen kunnen strikken, zoals de Whisters uit Oostende en de Bloemen en Bijen uit Duffel. De symbolische thematiek van de wagens wordt als oubollig ervaren en vervangen door internationale en culturele onderwerpen, onder meer *Lohengrin, Nymphaea* en *Carmencita*.

5 augustus 1951 De kwaliteit van het Sint-Niklase zomerevenement wordt in de Nederlandse pers bejubeld: *“Een feest in Vlaanderen is geheel iets anders dan een feest bij ons. Des middags bleken alle 46.000 bewoners op de been en daarbij nog ettelijke duizenden uit de omgeving. Het was een onbeschrijflijke stoet. Over de organisatie niets dan lof: 47 ‘nummers’ trokken voorbij in de beste regelmaat en keurig op tijd. Het was een prachtig staaltje van Vlaamse humor en leutigheid. Wat denkt u van een parodie op ‘Le Tour de France Sarthois’? De oude gloriën en de markantste renners zoals Selleir, Motial, Faber, Garrigou, Bottechia... putten zich uit in een ononderbroken reeks van sprinten en ontsnappingen op de zotste rijwielen*

[...] *En dit alles met een ernst ten uitvoer gebracht alsof de zotheid tot hoge wijsheid geworden was.*” Op de eretribune zetelen heel wat prominenten: de Oost-Vlaamse gouverneur Vandenbogaerde en zijn bestendige deputatie, zijn Antwerpse collega De Clerck, burgemeesters Lode Craeybeckx van Antwerpen en Claeys van Gent en alle Wase burgemeesters.

3 augustus 1952

De organisatoren streven naar vernieuwing. Bijzondere cavalcadegroepen zoals de Oude gilde van Haecht en de Duivels uit Ronse zijn aangetrokken. De plaatselijke deelnemers krijgen een betere outfit: 500 kledingstukken worden vanuit Antwerpen en Brussel overgebracht. Het kunstgehalte van de ommeegang wordt opgekrikt door de uitbeelding van Vlaamse volksliederen. De Elzassers uit de Heistraat beelden het *Reuzenlied* uit en de Driekoningsvrienden visualiseren de ballade van de *Twee Coninckskinderen*.

Grote, met bloemen gemaakte Oosterse tapijten van ca. 60 m², meerbepaald van de weverijen Bruggeman, Cogen en Van Buyten, La Carpette, Edmond Meert, Peeters-Van Roye, Janssens, Verbrugge en Vermeulen, verschijnen voor het eerst in de stoet. De bouwers van de praalwagens doen extra inspanningen om de jury voor zich te winnen. Zij doen een beroep op gerenommeerde ontwerpers, zoals beeldhouwer Robert Van de Velde, architect Hippoliet Faems en grafisch ontwerper Jozef De Beule.

Het pas opgerichte propagandacomité, geleid door Alfons Van Overloop, steekt meteen een tandje bij om de publiciteit aan te zwengelen. Naast de meer klassieke promotie via affiches, pers en radio, maakt het comité reclame voor de zogenaamde *decalcomanies* of *afplakkers* : “*Al de automobilisten van onze stad en omliggende zullen voorzeker graag aan de propaganda meehelpen. Degenen welke onze actie willen steunen, kunnen op onze p.c.r. [postchequerekening] Nr. 46.56.17 een overschrijving doen van à ratio 5 fr. per decalcomanie, zijnde dekking onzer onkosten. [...] Wijze van gebruik: Bevochtig de voorruit van het rijtuig langs de binnenzijde, breng het decalcomanie met de kleurzijde tegen het glas en bevochtig goed de achterzijde. Na enkele minuten het witte papier voorzichtig verwijderen.*”

2 augustus 1953

Hoewel het aantal deelnemende groepen is gedaald, rondt de achtste bloemenstoet en zomercavalcade de kaap van 100.000 toeschouwers. Geen plaats op de tribunes blijft onbezet. De jury is zeer gul bij zijn deliberatie over de wagens. In de competitie voor Vaklieden is er een prijs met gelukwensen voor *Negerkermiskost* van de firma Van Remoortel (Belsele) en een ereprijs *De Speeltuyn* van Frans Van Remoortel (Belsele). In de categorie Maatschappijen zijn er prijzen met toejuichingen van de

jury voor *Mercator* en *Watersnood te PijpToebak* [= een gehucht te Melsele dat geteisterd is door overstromingen], prijzen met gelukwensen voor *Wereldvrede, Bloemen en Zonneschijn, Sint-Niklaas onze Schutspatroon, Bloemenslede* en *De Familie Goudvis* en een ereprijs voor *Eendracht maakt macht*. In de afdeling voor firma's gaan de prijzen met gelukwensen naar *Spaarzaamheid, Sylvia, Het Rijk der Bijen* en *De Tijd* en ereprijzen naar *Sleutel der Elegantie, Schaakmat, De Fontein des Levens* en *het Volk*.

14 augustus 1954

In een vrije tribune op de voorpagina van Het Vrije Waasland blikt algemeen voorzitter en schepen Albert Vermaere tevreden terug op de voorbije bloemenstoet: *“Zijt u niet fier geweest [...] toen gij die tienduizenden vreemdelingen hebt gezien en gehoord in onze goede stede? Trilde uw hart niet toen gij over het Statieplein die 40.000 mensen hebt zien wemelen en ze 's avonds alle 40.000 terug zaagt vertrekken met trein en autobussen? Wie van u kon zijn vreugde en bewondering bedwingen bij het zicht van de 5000 geparkeerde autovoertuigen? Geen enkele Sint-Niklazenaar of hij was fier want ten slotte kwamen die honderduizend vreemdelingen toch kijken naar onze stoet, de stoet van onze stad, de stoet van ons werk: van de 300 mannen en vrouwen die de tapijten maakten; van de 900 die de bloemenwagens hebben gerealiseerd; van de 200 die instonden voor tribunes, afsluitingen, signalisatie van verkeer, enz.; van de 450 die de ordediensten verzekerden (politie, rijkswacht, brandweer, stadspersoneel).”* Hij roept de middenstanders met aandrang op om ook volgend jaar een flinke duit in het zakje te doen voor het welslagen van het tienjarig jubileum.

7 augustus 1955

Onder het motto *Trouw aan het Land en de Dynastie* wordt het 125-jarig bestaan van België gevierd. Het thema wordt verzinnebeeld in een kinderbloemenstoet, die omstreeks 16.15 u voorbij de tribunes op de Grote Markt trekt. Verdeeld over elf groepen symboliseren 500 meisjes van vrije lagere scholen de negen provincies, België en Belgisch Congo. Elke groep draagt een aparte kleur, heeft een eigen bloemenkaart (een puzzelstukje van de kaart van België) en begeleidt een kleine bloemenwagen van 2,5 m x 4 m, waarop enkele kenmerken van de betrokken provincie, het koninkrijk of de kolonie uitgebeeld zijn.

Schouwburgdirecteur Jozef De Beule heeft de kostuums ontworpen, die door de beroepsafdeling van het Instituut Berkenboom gemaakt zijn. De stedelijke lagere school in de Lodewijk De Meesterstraat is verantwoordelijk voor de algemene planning en organisatie. De juffrouwen Temmerman en Blommaert, allebei leerkrachten lichamelijke opvoeding, hebben de choreografische leiding in handen. De bloemenwagens, versierd door de Fleuristenvereniging der beide Vlaanderen, zijn geconcipieerd door de architecten Fernand Weyers en

Hippoliet Faems. De kinderbloemenstoet vertrekt vanuit het Sint-Jozef-Klein-Seminarie (Collegestraat) en het klooster van de Zusters Jozefienen (Richard Van Britsomstraat).

Toch verloopt de feestdag niet vlekkeloos. De om 18 u geplande apotheose, waarbij de 2500 deelnemers een gezamenlijke ode brengen aan land en vorstenhuis, wordt geboycot door een plotse, hevige regenbui. Een inspecteur en twee mecaniciens van Touring Wegenhulp hebben in de loodsen van Scheerders Van Kerchove en op het parcours handen te kort om lekke banden te vervangen, kleine herstellingen uit te voeren, reclamewagens te depanneren en een defecte bloemenwagen door een camionette tot aan de Grote Markt te laten slepen.

5 augustus 1956

De organisatorische en creatieve medewerkers van de succesvolle kinderbloemenstoet van 1955 hebben een origineel intermezzo bedacht om de toeschouwers op de Grote Markt tussen de twee doortochten in te animeren. Zij regisseren een massaspel uitgevoerd door kinderen van Sint-Niklase scholen, die hulde brengen aan de roos als koningin van de bloemenwereld. In de programmabrochure wordt deze thematiek toegelicht: “ *Het ligt niet in de bedoeling deze kinderoptocht te laten doorgaan voor een plechtige stoet, een balletsuite of een toneelmime; het moet zijn een uiting van frisse blijheid, een manifest van jeugd en fierheid, een gefladder van feestelijke kleurlappen, een hulde en dank aan de sympathisanten op de tribunes, een verwelkoming en een tot weerzien wuiven aan het adres van hen die onze stad met een bezoek vereren.*”

Twee standaarddragers en twaalf schildknappen escorteren een mini-bloemenwagen, telkens gedecoreerd met een reuzenbloem: de genezende Alpengentiaan, de ijdele amaryllis, de lichtzinnige iris, de heilige lotus, de onschuldige lelie, de statige orchidee, de geraffineerde aquilegia, de pittige ferraria, de eenvoudige paasbloem en de waterlelie. De kinderen stappen om de wagentjes heen en maken pirouettes. Ten slotte maken zij een sierlijke buiging voor de almachtige grote roos. Een comité van architecten en kunstenaars heeft de wagentjes ontworpen: Jozef De Beule, Fernand Weyers, Geo De Bock, Adolf De Rudder en Karel Van Goethem.

De nieuwe formule slaat bijzonder goed aan. De tribunes zitten overvol. In de straten staat het publiek ‘*in rijen van vier, vijf of meer op elkaar geplakt*’. Veel toeschouwers maken van de gelegenheid gebruik om de pas geïnstalleerde Heirmanklok te bewonderen in het kasteel Walburg.

4 augustus 1957

De traditionele stoet wordt dit jaar aangevuld met een autoshow van de nieuwste en mooiste modellen. Op drie podia tussen de tribunes brengt

de juffersafdeling van Turnkring Kracht en Geduld als interludium een feeëriek ballet op muziek van Wolfgang Amadeus Mozart (*Eine Kleine Nachtmusik*), Torsten Petré (*Feest op Sicilië*) en Johann Strauss (*Keizerwals*). De choreografie is uitgewerkt en geregisseerd door Blondine Temmerman. Muziekleraar Willy Van der Spurt begeleidt live op een vleugelpiano.

3 augustus 1958

In het raam van *Expo '58 Extra Muros* kan Sint-Niklaas een graantje meepikken van de massale toeristische belangstelling voor België. Het provinciaal comité heeft 400.000 frank veil om de bloemenstoet nog aantrekkelijker te maken. De centen worden gebruikt voor spectaculaire ruiterdemonstraties op het marktplein. Voor de gelegenheid is een piste van 80 op 60 m aangelegd met honderden tonnen Scheldezand. Circa 150 leden van (vooral) Oost-Vlaamse afdelingen van de Boerenjeugdbond (BJB) brengen een adembenemend, twee uur durend schouwspel.

Het festival begint met een parade rondom de piste en een wedstrijdturnooi met hindernissen. De centraal geplaatste haag is voor veel paarden een moeilijk te nemen obstakel. Een derde weigering of het volgen van een verkeerd parcours wordt bestraft met uitsluiting. Alle BJB'ers voeren na afloop de 'Kurkentrekker' uit, een spiraalrit in draf. Ruiters uit Sint-Niklaas, Buggenhout, Laarne en Bassevelde blinken uit in de voltige, met acrobatische oefeningen in volle draf. Gustaaf Rooms uit Belsele en Emiel Claeys uit Lembeke tonen hun meesterschap in de 'Hongaarse Post', waarbij zij rechtopstaand vijf paarden mennen. De vuurrit van de Leieruiters uit Wevelgem, met sensationele sprongen door brandende hoepels, wordt op een daverend applaus onthaald. 's Avonds, vóór het vuurwerk, wordt de stunt herhaald.

Door een intensieve en brede promotiecampagne, onder andere op de Wereldtentoonstelling zelf, en door het inhoudelijk sterke programma en het zonnige weer wordt deze dertiende bloemenstoet een memorabel succes. Er komen 80.000 toeschouwers opdagen, de helft meer dan in 1957. Albert Buvé en Jan De Corte, allebei lid van de propagandacommissie, hebben vastgesteld dat nogal wat buitenlandse Expo '58-bezoekers speciaal naar Sint-Niklaas doorgereisd zijn, onder andere uit Glasgow, Manchester, Hamburg, Nancy, Vichy, Grenoble en Zürich. De belangstelling uit het Brusselse en Wallonië is opvallend toegenomen.

2 augustus 1959

De zomercavalcade staat in het teken van de vriendschap met onze noorderburen. Vier instrumentale ensembles uit Nederland zorgen voor

extra ambiance: de Harmonie Sint Caecilia (Maastricht) in het uniform van het voormalige garderegiment De Gele Ruiters; de drumband Scandalli met accordeons (Maastricht); de Bredase Drummer-Boys met gitzwarte berenmutsen en De Scotjes, een drumband in Schotse outfit. Twee rolschaatsverenigingen uit Bergen op Zoom presenteren als intermezzo een wervelende revue, waarbij solisten en duo's een muzikale reis maken door de wereld. Talrijke kijklustigen zijn opgedaagd, uit heel België en de buurlanden. Maar de zon laat zich niet zien en het weer is guur...

- 7 augustus 1960 De vijftiende editie kampt met veel tegenslag. De programmabrochure kondigt foutief aan dat de tweede doortocht van de praalwagens om 16 u i.p.v om 17 u plaatsvindt. De optocht verloopt allesbehalve vlot. Een chauffeur laat zijn defecte auto achter op het parcours, waardoor een vertraging van een half uur ontstaat. Een bloemenwagen is 25 minuten lang geblokkeerd in een nauwe straat. Een jeepbestuurder verliest het bewustzijn, wat weer bijkomend oponthoud veroorzaakt. Op de koop toe heeft de rijkswacht niet genoeg communicatieapparaten ter beschikking. Daardoor rijzen allerlei misverstanden tussen de organisatoren en de deelnemers. De geplande paardenshow tussen de tribunes wordt met 20 minuten ingekort, omdat enkele ruiters te elfder ure forfait geven. De ongeduldig wachtende toeschouwers uiten hun misnoegen over de verstoorde timing van het bloemenfeest.
- 5 augustus 1961 De tentoonstelling van personenwagens in het Warandepark, die sedert 1957 toegankelijk is vanaf 10 u op zondagvoormiddag, wordt nu al op zaterdagmiddag om 15 u plechtig geopend door de burgemeester.
- 6 augustus 1961 Extra mankracht voor de ordediensten en een stiptere opvolging van technische of menselijke mankementen kunnen de nare herinnering aan het debacle van vorig jaar doen verdwijnen. In totaal zijn 200 rijkswachters, 80 politieagenten, 60 brandweerlieden en ruim 100 stoetcommissarissen actief op het parcours. Een strak geregisseerde taptoe van vier Nederlandse muziekkorpsen vormt een indrukwekkend intermezzo omstreeks 16.30 u. 's Avonds wordt dit optreden herhaald bij kunstlicht. Daarna volgt de apotheose, met een *monster vuurwerk* uitgevoerd door de firma Boon & Zonen uit Zele.
- 5 augustus 1962 Hoewel het jaarlijkse bloemencorso alweer tienduizenden belangstellenden weet te bekoren, is toch wat kritische commentaar te lezen in de regionale pers. Het Vrije Waasland stoort zich aan de matige interesse van de Sint-Niklazenaars voor tribuneplaatsen: "*En dat is*

jammer, want de opbrengst van deze zitplaatsen moet voor een goed gedeelte de inrichters de nodige financiële middelen aan de hand doen om deze topgebeurtenis in leven en op peil te houden.” De kwaliteit van de amper twaalf praalwagens wordt eveneens gewikt en gewogen: “ [...] ons inziens stonden de bloemenwagens niet op het peil van de voorbije jaren, zowel wat inspiratie als afwerking betreft. Verontschuldiging is er echter wel. Eerst en vooral, wij, mensen van Sint-Niklaas, zijn zó veeleisend geworden dat het beste nog niet goed genoeg is; maar vooral: het seizoen is bepaald niet gunstig geweest voor de bloemen. Vandaar dat men zich vaak moest tevreden stellen met rode bloemen, daar waar men purper had verlangd, of met een andere bloemensoort dan oorspronkelijk was bedoeld.”

De reporter stelt met spijt vast dat de animo om mee te werken bij propaganda en organisatie weggewijnt. Vooral de makke inzet van de buurtschappen stelt hij aan de kaak: *“Er zijn jaren geweest dat verschillende wijken van de stad zich inspanden om een bloemenwagen te laten meerijden. Jammer genoeg zijn deze allemaal van het programma verdwenen. Wij kunnen begrijpen dat sommige initiatiefnemers het na enkele jaren opgeven, omdat de medewerking op de duur te wensen over laat. Toch is het weerom het proberen waard. Wij zijn er van overtuigd dat de jongere generatie bereid staat om de taak van de ouderen over te nemen.”*

4 augustus 1963

Op uitnodiging van de Sint-Niklase volkskunstgroep Boerke Naas brengen delegaties van de zustersteden 's voormiddags in het stadspark een demonstratie van hun danskunsten. Het vereenvoudigde circuit en de soepel rijdende wagens, die allemaal voortgeduwd worden, zorgen voor een rustig en aangenaam tempo. Het toeschouwersaantal zit in een dalende trend. De praalwagen *Fantasiemolen* van de KAJ en KWB Sint-Jozef, ontworpen door Roger De Smet, oogst algemene bewondering. Vanwege zijn inventieve constructie met draaiende molenwieken krijgt hij de Prijs van de Stad Antwerpen.

Het valt op dat de ontwerpers vaak een modernere richting inslaan, met minder idyllische thema's en een tendens naar abstrahering en strakkere lijnen. Voor 85 % van de wagens worden de bloemstukken aangeleverd door de Unie der Fleuristen. De bloembinders van de stad en de regio hebben sedert 1957 hun medewerking gaandeweg afgebouwd. Enkel de firma Neyts-Geldolf (Zaffelare) en de Gebroeders De Smedt (Sint-Niklaas) blijven nog betrokken.

2 augustus 1964

De autotentoonstelling in het Warandepark wordt druk bezocht. *“In deze tijd van automatisatie en comfort dromen meer en meer medeburgers van*

een eigen wagen”, meldt Het Vrije Waasland. “Natuurlijk vraagt dit ‘kijken’ en ‘keuren’ vooraleer te kopen. De deelnemende garages hebben ongetwijfeld goede zaken gedaan en kunnen hierop nog rekenen in de weken die volgen.” Twintig Sint-Niklase autoverdelers profiteren mee van de gestegen koopkracht in *the golden sixties*, onder meer de firma’s Arnold (Raap), Central Garage (Dalstraat), Sammels (Antwerpse Steenweg), Uilenspiegel (Grote Markt) en Jacobs (Gentse Baan).

Het merendeel van de 14 praalwagens is gebouwd door katholieke jeugdverenigingen. Daarbij is in totaal 10.000 kg betonijzer en 2000 m² schuimrubber verwerkt voor de constructie van de motieven. 500 kg krammen is gebruikt voor de handmatige montage van ca. 600.000 bloemen.

1 augustus 1965

Zon en regen wisselen elkaar af tijdens deze twintigste bloemenstoet en zomercavalcade, na een zeer sombere julimaand die heel wat vakantieplannen heeft doen ‘verwateren’. Een enthousiaste journalist brengt verslag uit over de opgetogen sfeer in de stad: *“Van in de vroege morgen waren de Sint-Niklazenaren reeds in hun nopjes, want er was zon! Te 8 u donderden de kanonnen op de Grote Markt, en aan het stadhuis, de officiële gebouwen en aan tal van partikuliere woningen wapperden vlaggen en kleurige wimpels om de vreemdelingen in onze stad ‘welkom’ te wuiven. Dit gevoel zullen de aankomende kavalkadegroepen en toeristen zeker gehad hebben toen te 11 u stadsbeiaardier Jules Verniers de feestelijke tonen van zijn beiaard over de Markt liet galmen. Tegen het middaguur leek het centrum van de Markt één gonzende bijenkorf van lachende bezoekers en drukdoende groepen die naar de hun aangeduide plaatsen zochten. [...] De café’s en spijshuizen liepen vol en dit was voor vele stadsgenoten zeker niet het minst aangename aspect van deze jaarlijkse hoogdag!”*

Rond de middag begint het te regenen en na de eerste doortocht van de reclamestoet voorbij de tribunes gaan de hemelsluizen een tijdlang flink open. De wagen *Sylvia* van Labo Tuypens wint de zilveren beker. Het ontwerp is uitgewerkt door de gebroeders De Smedt van de bloemisterij ‘t Vlinderken. *“Dure bloemenvariëteiten – hier werden geen kosten gespaard – , vakkundige afwerking en een fijne harmonie van kleuren rechtvaardigden ten volle de buitengewone toejuichingen van de jury”*, besluit de persmedewerker.

7 augustus 1966

Algemeen voorzitter Albert Vermaere prijst in de inleiding van de programmabrochure de onbaatzuchtige inspanningen van duizenden medewerkers: *“Sport- en zakenmensen, jong en oud, leven mee in de*

voorbereiding, o.a. door het inrichten van bollingen, schietingen, duivenvluchten, autotentoonstelling, e.a. tot spijzing van de financiën.” Hij laat verstaan dat deze bloemenstoet een bescheiden overgangsversie wordt. Het stadsbestuur concentreert zich immers al volop op de grootse vieringen in 1967, waarbij het 750-jarig bestaan van Sint-Niklaas herdacht wordt.

De meningen over de stoet zijn verdeeld. De algemene teneur wijst erop dat de festiviteit als een *‘matte bedoening’* ervaren wordt. Er zijn amper 26 verschillende items geprogrammeerd en er is geen enkele onderneming bereid gevonden om een wagen te sponsoren. Het concept van alle wagens is toevertrouwd aan leden van de Unie der Fleuristen. Drie juryleden, Fernand Fontaine, Paul Ballinckx en Emile Eggermont, zijn overigens gerelateerd aan deze beroepsvereniging. Bij de eerste doortocht op de Grote Markt regent het pijpenstelen. In een mum van tijd zijn de tribunes leeggeveegd. Twee bejaarde dames trotseren de regen onder een grote, veelkleurige parasol. De scoutsgroep Sint Leo uit Brugge treedt op tijdens het intermezzo, maar de vertoning steekt schraal af tegenover de vroegere attracties.

10 september 1967 Het jubeljaar 1967 beleeft tijdens het weekend van vrijdag 8 tot zondag 10 september een hoogtepunt met een driedaags feestprogramma: een openlucht tentoonstelling van beeldhouwwerk in het stadspark, een huldeconcert in het stadhuis voor de zeventigste verjaardag van de naar Amerika uitgeweken Sint-Niklase toondichter Camiel Van Hulse, een Europa-avond op een podium op de Grote Markt, de jaarlijkse ballonwedstrijden, de onthulling van een monument voor de Britse bevrijders en als apotheose op zondagnamiddag de ambitieuze praalstoet waarin verleden, heden en toekomst van de 750-jarige stad geëvoceerd worden. De regie van deze uitgebreide optocht, in elf grote thema's onderverdeeld, is in handen van Nest Jansen.

De lokale pers is vrij kritisch over de programmatie en uitwerking van de festiviteiten: *“Europa-avond kroonspanner van driedaagse feestparade. Praalstoet lofwaardige poging, antiklimaks van jubeljaar”*, monkelt Het Vrije Waasland een week later. *“De broksgewijze voortgang, het ordeloze oponthoud, de diaspora van groepen heeft de praalstoet ontsierd, terwijl ook de uitwerking en presentatie hier en daar aan naïviteit grensden. Het was 'n lofwaardige poging die gedeeltelijk strandde – tot ontgoocheling van de duizenden bezoekers – door het improvisatiekarakter van de voorbereidingsfase. Het feestprogramma van vrijdagnamiddag tot zondagavond, was voor iedereen dermate overladen dat er nauwelijks tijd tot verademen was”*, oordeelt de redactie. *“Zowel op de Parklaan als op de*

ertribunes op de Grote Markt stonden of zaten mensen reeds vanaf 14 uur te wachten terwijl de stoet pas rond 17 uur op deze plaatsen voorbijtrok. Ook de muzikale 'background' was niet alles: luidsprekers op de markt, fanfares en op band geregistreerde muziekbegeleidingen slingerden door elkaar."

4 augustus 1968

De bloemenstoet valt weer in de oude plooi, met meer populaire onderwerpen, zoals *Merlijn de Tovenaar*, *Pinocchio*, *Popeye* en *Vervlogen Romance*. Het tussenspel en de avondtaptoe worden voortreffelijk verzorgd door de Trommelaeren van Roesendaele (uit Roosendaal in Noord-Brabant). De reclamestoet lokt een jacht op gadgets uit: *"Waar hij voorbijging troepte de menigte samen. Duizenden handen, zowel van groot als van klein, gingen vragend de lucht in om strooibiljetten, vlagjes of monsters te bemachtigen. Er werd geduwd en gestampt om lucifersdoosjes, potloden of snoepjes te veroveren."* Het stadsbestuur lanceert een foto- en diawedstrijd met het corso als thema. Met uitzondering van beroepsfotografen mag iedereen deelnemen. Geldpremies, prijzen in natura, medailles en diploma's zijn voorzien voor de laureaten.

3 augustus 1969

De aanzienlijke terugval van het publiek valt op. *"Toen feestgeschut het vertrek van de bloemenstoet en zomerkavalkade aankondigde, was de belangstelling op de tribunes erg magertjes,"* constateert Het Vrije Waasland. *"In de loop van de namiddag kwamen wel nog enkele duizenden post vatten, maar niemand kon zich van de indruk ontdoen dat de algemene belangstelling minder massaal was. Trouwens ook de politie had het minder druk om de vreemdelingen veilig in en uit de stad te loodsen."* Zomervakanties in binnen- en buitenland, daguitstappen naar de Belgische kust, de Ardennen, pretparken of andere toeristische attracties worden een geduchte concurrent voor een evenement, dat zijn lokale draagvlak begint te verliezen en allicht nog te veel volgens een al te stereotiep patroon verloopt.

6 september 1970

Het zilveren jubileum van de bloemenstoet verloopt in mineur. De manifestatie wordt gekoppeld aan de jaarlijkse bevrijdingsfeesten in september. Burgemeester Frans Van Dorpe is van mening dat dit tweeledige feest meer volk zal aantrekken en dat er op dat ogenblik ook meer bloemen tegen voordeliger prijzen beschikbaar zijn. Er wordt een filmwedstrijd voor amateurcineasten aangekondigd, met een hoofdprijs van 5000 frank.

Deze 25ste editie wordt meteen de zwanenzang van de befaamde Sint-Niklase bloemencorso's. *"Met minder pracht en praal dan men bij een*

zilveren jubileum mag verwachten, gleeed de bloemenstoet door de straten,” schrijft Het Vrije Waasland. *“Vanaf de tribunes zonden de toeschouwers tamme applausjes naar de defilerende groepen en bloemenwagens. Gelukkig zorgde de firma Pro Antiquo uit Hamme voor een nieuw licht en een kleurrijk slotakkoord. Deze historische groep bracht een uitbeelding van het middeleeuwse huwelijk van Filips de Goede met Isabella van Portugal. Dit optreden stond onder leiding van mr. Gerard Waegemans en Frans Vroman. Hoe opvallend ontbraken na het vuurwerk de woorden ‘Tot ziens in 1971’.”*

18 mei 2015

Kunstencentrum Bleek onderneemt een poging om na 45 jaar weer een bloemenstoet te organiseren in Sint-Niklaas. De optocht vertrekt vanaf de parking van de Paterssite (Truweelstraat) en trekt via de Regentiestraat, Stationsstraat, Grote Markt en Walburgstraat naar het Romain De Vidtpark. De stoet is uitgewerkt rond drie thema's: rood/oriëntaals, blauw/Neptunus en wit/Tuin van Eden. De stoet waarbij natuurlijke materialen worden gebruikt, moet vooral mooi ogen, wars van carnavalstoestanden, politieke boodschappen of reclame. Bleek heeft niet de intentie om de grootse stoeten van het verleden na te bootsen, maar wil wel de nostalgie naar vroeger opwekken, mensen laten samenwerken, samenhorigheid creëren als remedie tegen maatschappelijke verzuring. Ca. 100 mensen met kransen, bebloemde wagentjes en fietsen figureren in de optocht. Onder een stralende zon genieten talrijke kijklustigen van het schouwspel.

28 mei 2017

In het raam van 800 jaar Sint-Niklaas trekt een tweede Bleek-bloemenstoet door het stadscentrum, op de jaarlijkse Dag van het Park. Directie en leerkrachten van SASK – de stedelijke academie voor schone kunsten – ondersteunen het initiatief en werken er volop aan mee. In de Annex van de Vierkante Zaal is een creatieve tentoonstelling opgesteld, met foto's, films, affiches, documenten en voorwerpen uit privé-verzamelingen en uit de collecties van het Stadsarchief Sint-Niklaas, de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en Bibliotheeca Wasiana.

COLOFON:

Deze brochure wordt uitgegeven naar aanleiding van *Den Optocht*, een tweede Bloemenstoet van het Kunstencentrum Bleek op zondag 28 mei 2017, en de tentoonstelling *Vóór Den Optocht* in de Annex van de Vierkante Zaal (SASK), van 23 april tot 28 mei 2017.

Auteurs: Marleen De Smedt, Piet Van Bouchaute en Patty De Meester

Assistentie: Tine Van Landeghem en Kris Van Broeck

Illustraties: Stadsarchief Sint-Niklaas, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Bibliotheca Wasiana en diverse particulieren

Grafische vormgeving: Jusbox Sint-Niklaas, dienst communicatie Sint-Niklaas

V.U.: Lieven Dehandschutter, burgemeester, Grote Markt 1, 9100 Sint-Niklaas